

16 maart 2025 (2de zondag veertigdagentijd)

verkondiging bij Genesis 3

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Er blijft maar een liedje in mijn hoofd rondspoken: Adam waar ben je, waar heb je je verstopt? Het is de vraag die God ons stelt: Mens, waar ben? Waarom verstopt je je? Kom tevoorschijn! Je kunt je wel verschuilen, achter mooie redeneringen en machteloosheid, maar beter is het om in je nakie, in al je kwetsbaarheid en je falen voor God te komen staan.

Die vraag 'waar ben je?' klinkt in het verhaal van Genesis 3. Het is een oerverhaal. Geen geschiedenis, hoe het ooit gegaan is. Iemand zei: "Dan zou je kunnen denken: omdat Adam en Eva ooit van die appel hebben gegeten, zitten wij nu met de gebakken peren." Alsof dat ons noodlot is en we daar zelf niks aan kunnen doen. Nee, dit verhaal wil ons iets duidelijk maken over vandaag. Wie zijn wij ten diepste? Hoe kan het toch dat de goede God mensen geschapen heeft die begrensd worden door de dood, leed, moeite en zonde?

Alle oude volken hebben dit soort verhalen om de dingen die eigenlijk niet met elkaar te rijmen zijn (God- het kwaad) toch in een samenhang te zetten. Bij andere volken gaan in dit soort verhalen dappere mensen op zoek naar een eeuwige jeugd, het paradijs, enz. En meestal zijn het de goden die daar een stokje voor steken, omdat die goden bang zijn hun macht en aanzien te verliezen. Het verhaal van Israël is anders. (Onze verhouding met God is dan ook anders.)

De mensen hoeven niet op zoek te gaan naar het paradijs. Ze beginnen in het paradijs. Onze God scheidt hemel en aarde en Hij scheidt de mensen. De mensen mogen zomaar wonen in die goede wereld die God gemaakt heeft. Als een soort tuin, een park. Het is er prachtig. Er is water. Bloeiende bomen. Ze mogen eten van alle vruchten van de bomen, behalve één. En God woont ook in die tuin, dichtbij de mensen. Dus onze God gunt ons mensen een leven in overvloed. Hij vertrouwt de mens en zijn vrouw de paradijsstuin toe om die te bewerken en erover te waken. God maakt ons verantwoordelijk. We zijn geen speelbal van het lot. We kunnen zelf kiezen wat te doen.

Maar hoe kan het dan dat toch het kwaad, de pijn, de dood, ons leven zo bepalen? Komt het kwaad bij God vandaan? Maar Hij is toch liefdevol? Is er dan naast God nog een andere macht, de duivel, en hoe sterk is die macht? Of zit het kwaad vooral in de mensen? Maar die zijn toch door God geschapen? En mensen doen toch ook goede dingen?

Genesis 3 laat ons een subtiel samenspel zien, tussen de mensen en de stem van het kwaad, de slang. Allemaal geschapen door die goede God. De mogelijkheid van het kwaad zit blijkbaar ingebakken in de schepping. Niet als noodlot maar als keuze. De stem van de slang zegt: 'Geloof je in God, dan mag je zeker niks?' 'Je denkt dat God het goede met je voorheeft, maar dat is niet zo hoor. Hij wil je klein houden.' 'Als God werkelijk zo machtig is, waarom doet Hij dan niks tegen al die oorlogen?' En als je die stemmen hoort, denk je toch even: 'Zou het waar zijn? Zit ik er dan toch helemaal naast met m'n vertrouwen op God?'

Zoals die stem van de slang uit Genesis 3 zo horen we elke dag de stem van het kwaad. Iets klinkt als waarheid, maar ergens klopt er iets niet. Je wordt op het verkeerde been gezet en gaat voor je het weet in dat spoor verder. De stem van het kwaad speelt in op je angst om tekort te komen, om het geluk waar je recht op hebt mis te lopen. 'Eigen volk eerst' Je hebzucht wordt geprikkeld om te krijgen wat je nog niet hebt. 'Omdat je het waard bent'

Jij moet immers zelf zorgen voor je eigen geluk want een ander doet het niet! En zit een ander in de shit, daar kun jij toch niks aan doen? Je kunt niet de hele wereld op je nek nemen... Maar de hele wereld mag wel onze koffie verbouwen en de zeldzame metalen uit de grond halen voor onze mobieltjes en onze kant-en-klaar gesneden groenten snijden.

Genesis 3 houdt ons een spiegel voor: Zo makkelijk trappen we in de valkuil van het kwaad. En dan kun je denken: Zie je wel, we zijn nu eenmaal zo. Hoe stond dat in de Heidelberger Catechismus? 'volledig onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad.' Als het zo ligt, dan probeer je niet eens het goede te doen. Het wordt toch nooit wat, dus je legt je erbij neer. Maar ik heb het eens opgezocht. De Catechismus stelt het als vraag (vraag 8): 'Zijn wij volledig onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?' Het antwoord is: 'Ja (zo zijn we), tenzij wij door Gods Geest wedergeboren worden.' Gods Geest kan maken dat wij het anders doen.

Het kwaad is niet ons noodlot. Het is een keuze die we allemaal iedere dag weer maken. 'Ik hou jullie het leven voor en de dood, het goede en het kwade, kies dan het leven!' (Deut.30) zegt Mozes. En Jezus zegt: 'Zoek eerst het koninkrijk van God!' 'Ik ben het licht voor de wereld. Volg Mij!' We krijgen elke dag de keuze om te kiezen voor het goede.

In Genesis 3 zien we hoe de vrouw en de man sneaky verleid worden, zich één voor één laten verleiden om te doen wat God hun verboden had. En dan? Vallen ze dood neer? 'Als je van die boom eet, zul je zeker sterven' had God gezegd in Genesis 2. Maar dat gebeurt niet. Zijn ze nu als God? Dat had de slang beloofd. Maar dat gebeurt ook niet. Wat er wel gebeurt in dat verhaal: hun ogen gaan open. Dat maakt hen bepaald niet gelukkig. Ze zien wat ze eerst niet zien: ze zijn naakt. Ze bedekken hun lichaam met vijgenbladeren. En dan komt God.

De HERE God wandelt door de tuin, een blokje om in de koelte van de avond. En de mens en zijn vrouw, ze verstoppen zich. Ze kunnen God niet onder ogen komen. Maar God roept de mens: Waar ben je? Hij wil dat we tevoorschijn komen. En de confrontatie met hem aangaan. Je verstoppen, wegduiken, lijkt wel aantrekkelijk, maar smeert uiteindelijk alles dicht. Je wordt niet meer tegengesproken. Je blijft alleen met je bange gedachtes, in het donker. Je kunt niet verder op je weg.

Kom tevoorschijn! Het wordt een beladen ontmoeting. De mens moet met de billen bloot. De waarheid moet aan het licht komen, niet verstoppen, niet verdoezelen, geen uitvluchten. Alleen zo zal er een weg verder zijn. Niet meer in de paradijs tuin, maar wel onder Gods hoede.

Waar ben je? vraagt de HERE God. En de mens antwoordt: 'Ik hoorde U en was bang omdat ik naakt ben en ik had me verstopt.' Er is angst gekomen in de relatie tussen God en mens. Maar dat is niet de kern van de vervreemding tussen God en de mensen. Ze hebben gedaan wat God verboden heeft. Dáár wringt het. 'Heb je soms van die boom gegeten?' vraagt God. Nog komt de mens met uitvluchten: 'Die vrouw die U me gegeven heeft, gaf ze aan me.' 'Waarom heb je dat gedaan?' vraagt God aan de vrouw. En ook zij schuift de schuld af op een ander: 'De slang heeft me misleid.'

Maar ieder mens is zelf verantwoordelijk voor wat Hij doet. Daar houdt de HERE God aan vast. Hij spreekt dan ook een oordeel uit. Ze mogen blijven leven, dat is genade. Maar God neemt de daden van zijn schepselen wel serieus 'Omdat jij dit gedaan hebt...' De slang wordt vervloekt. De vrouw zal met pijn kinderen krijgen en de relatie met de man heet nu niet meer 'hulp-tegenover,' maar wordt getekend door 'begeerte en overheerst worden.' En de akker waarop de man werkt wordt vervloekt. De mens zal zwoegen om brood te verdienen, tot de dood, 'stof ben je, tot stof keer je terug.'

Dat oordeel van God over de mensen weerspiegelt onze werkelijkheid. Genesis 2 en 3 samen vertellen hoe ons leven is. We zijn elkaars hulp en tegenover, maar er is ook overheersing en begeerte en machtsmisbruik. Er is strijd tussen mensen. De één heeft gebrek aan alles, een ander heeft nooit genoeg. Het fruit groeit zo aan de bomen en de zon gaat gratis op, maar leven is vaak zwoegen. In het mondiale zuiden werken mensen zich kapot voor een hongerloontje, en dat gebeurt ook bij ons in de distributiecentra. En in andere sectoren, zorg, onderwijs, ligt een burnout op de loer omdat je zoveel meer zou willen betekenen dan je kunt. De goede dingen van het leven worden aangevreten door pijn en moeite. En aan het eind is er de dood, waar we bang voor zijn, soms ook naar uitzien, een weg met verdriet en pijn.

De Bijbel vertelt hier dat we de schuld voor die moeilijke kant van het leven niet af kunnen schuiven op God, of op de slang, of op die eerste mensen. We zijn zelf verantwoordelijk, iedere dag opnieuw. Ik zeg natuurlijk niet dat wat jou overkomt één op één jouw schuld is. Maar wel dat we als mensheid falen en daaronder lijden.

En toch is dit niet einde verhaal, tussen God en de mensen. Dit is pas het begin. En het verhaal gaat verder.

God maakt voor de mensen kleren. Hij bedekt zelf hun naaktheid. 'De naakten kleden' is één van de zeven werken van barmhartigheid. Er zit een zekere mildheid in die daad van God. Zoals je een kind wat in de sloot gevallen is, een handdoek omslaat.

Hij stuurt ze weg uit de tuin. 'Verboden toegang.' Het klinkt als een straf, maar het is ook bescherming. Stel je voor dat we eeuwig zouden leven met die pijn en dat zwoegen... Het is misschien wel genadig dat dat niet hoeft.

Ook buiten de tuin is leven. Eva is de moeder van alle levenden geworden. De mensen bouwden een bestaan op, buiten die tuin. En dat was niet alleen kommer en kwel.

Want ook buiten de tuin is God. Het verhaal van God en mensen is nog maar net begonnen en het gaat door, met vallen en opstaan. Jezus is in de wereld gekomen. Hij heeft de stem van de verleider 'Als U de Zoon van God bent, dan kunt U toch wel...' wel weerstaan. Hij is niet gekomen om te heersen maar om te dienen, tot het uiterste. Hij heeft zijn vijanden liefgehad en gebeden voor wie Hem vervolgden. Hij heeft zijn leven ingezet voor ons. Hoopvol zijn wij omdat Hij ons liefgehad heeft.

Nog steeds heb ik dat liedje in m'n hoofd 'Adam waar ben je?' Mens, waar ben je? Dat vraagt God ons iedere dag opnieuw. Laten we ons niet verstoppen. Maar voor hem gaan staan, zoals we zijn. En bidden om vergeving, ontferming en kracht. Kracht om het goede te doen en te kiezen voor het goede, dat wat leven geeft en vrede.
Amen.